

тись в такому стані. Найбільшу площу листя рослини формували у фазі плодоутворення при нормі висіву 2,5 млн./га схожих насінин – 26, 2 тис./га м², яка поступово знижувалася до 24,4 тис./га м² у фазі дозрівання. На посівах з нормами висіву 1,5 і 3,5 млн./га ці показники були відповідно 25,0–22,3 і 26,1–21,6 тис. м² на один га. За норми висіву 2,5 млн./га на рослині формувалось більше зерен – 80,0 шт. проти 75,0 і 68,0 при висіванні 1,5 і 3,5 млн./га схожих насінин. Інтегрованим показником оцінки технології ви-

рощування сільськогосподарських культур є їх урожайність. У наших дослідях рослини гречки сорту 'Анталія', залежно від норм висіву (1,5; 2,5 та 3,5 млн./га), формували врожайність, в середньому за 2 роки досліджень, відповідно 1,96; 2,36 та 2,03 т/га.

Таким чином, оптимальною нормою висіву гречки сорту 'Анталія', яка забезпечує максимальну зернову продуктивність (2,36 т/га) за широко-рядного (45 см) способу сівби, в умовах північного Лісостепу України є 2,5 млн./га схожих насінин.

УДК 633.491.002.6

Дмитришак М.Я., кандидат с.-г. наук., доцент

Сельський Н.П., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: Dmytryshak@ukr.net

ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПТИМАЛЬНИХ ФОРМ КАРТОПЛЯРСТВА У ПРИВАТНОМУ СЕКТОРІ ТА ДРІБНИХ ГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ

Картопля у світовому рослинництві займає провідне місце поряд з пшеницею, кукурудзою, рисом і ячменем. Насамперед це цінний продукт харчування, який справедливо називають другим хлібом. Картоплю широко використовують як продовольчу, кормову, технічну культуру.

Картоплярство в Україні за останні роки набуло суттєвих змін. Переміщення площ в особисті і підсобні господарства на ділянки з середнім розміром 0,2–0,5 га призвело до деконцентрації посівів, розпорядження ресурсів, значного зростання втрат на виробництво.

Вирощування картоплі на присадибних ділянках проходить в умовах високого насичення культурою. Виникає вимушена необхідність повернення до вирощування картоплі в беззмінній культурі, цьому сприяє також використання сучасних ранньостиглих і нематодостійких сортів.

Актуальним є пошук шляхів, які дозволять зменшити негативний вплив високого насичення посівів картоплею.

За таких умов виникла потреба в розробці оптимальних форм організації картоплярства в приватному секторі та дрібних господарствах впроваджуючи вузькоспеціалізовані сівозміни з

короткою дотацією та максимального залучення проміжних і післяжнивних сидеральних культур, сидеральних парів, побічної продукції попередника (соломи), оптимальних норм органічних і мінеральних добрив, щорічне оновлення садивного матеріалу.

Дослідження проводили в господарстві в польовій сівозміні ДГ «Немішаєве» Інституту картоплярства НААН. Ґрунт дослідної ділянки дерново-підзолистий супіщаний з вмістом гумусу 1,6%, легкогідролізованого азоту – 7,8, рухомого фосфору (за Кірсановим) – 5,2, обмінного калію (за Масловою) – 8,3 мг на 100 г ґрунту.

Дослідження проводили з надраннім сортом 'Сладта' та середньораннім 'Гурман'. Сорти стійкі до раку та картопляної нематоди.

Результатом досліджень встановлено, що на дерново-підзолистих ґрунтах Полісся кращим для вирощування картоплі є п'ятипільні, з насиченням картоплі 20%, (ярі зернові з підсівом багаторічних трав → багаторічні трави → багаторічні трави → пшениця озима + післяжнивні посіви сидеральних культур → картопля), та чотирипільні сівозміни, з насиченням картоплі 25% (сидеральний пар → картопля → жито дике → ярі зернові).

УДК 633.11-324

Дмитришак М.Я., кандидат с.-г. наук., доцент,

Ткаченко А.А., студент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: Dmytryshak@ukr.net

ВПЛИВ РЕТАРДАНТІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

У світовій практиці важливим напрямом і ефективним заходом підвищення продуктивності рослинництва стає штучне регулювання росту та розвитку рослин. Інтенсифікація технологій виробництва зерна нерозривно пов'язана з проблемами вилягання посівів і пошуком ефектив-

них шляхів його попередження та зменшення негативних наслідків цього явища.

При ранньому і інтенсивному виляганні може втрачатись до 60 % врожаю, а загальні втрати зерна перевищувати 10 млн. тон. У вирішенні проблеми підвищення стійкості рослин до ви-

лягання, поряд з домінуючим значенням нових селекційних сортів, велика роль належить і технологіям їх вирощування. Важливим елементом сучасних технологій вирощування зернових є застосування синтетичних регуляторів росту рослин – ретардантів.

У захисті зернових культур від вилягання отримав широке поширення регулятор росту хлормекватхлорид.

Застосування ретардантів без урахування сортової реакції і конкретних агроекологічних обставин пов'язано з ризиком зниження урожайності пшениці озимої.

Вплив препарату хлормекватхлорид на продуктивність пшениці озимої сорту Поліська 90 вивчали в умовах лабораторії рослинництва ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція». Посіви пшениці озимої обприскували препаратом у кінці фази куцання на початку трубкування. На даний час роботами багатьох до-

слідників доведено, що стійкість зернових культур до вилягання асоціюється, перш за все, із зменшенням довжини соломини.

Встановлено, що оброблені ретардантами посіви були суттєво нижчими ніж на контролі – без обприскування ретардантами. Так, висота стебла пшениці озимої 'Поліська 90' при обприскуванні посівів хлормекватхлоридом в дозі 4 л/га зменшувалась на 31,7%, а стійкість до вилягання зросла на 2,5 бали.

Спостереження за ростом і розвитком рослин засвідчують, що уповільнення лінійного росту не призводить до зменшення площі листя, а навпаки сприяє зростанню асиміляційної поверхні і ефективності засвоєння ними ФАР за рахунок збільшення вмісту хлорофілів «а» і «б», каротиноїдів. Ретарданти подовжують тривалість вегетаційного періоду на 2–3 дні. Всі ці фактори в комплексі сприяли зростанню врожайності пшениці озимої 'Поліська 90' на 4,5 6,3 ц/га.

УДК 631.52:633.11(477)

Дмитрук Д. Р., студент 3 курсу агробіологічного факультету

Ковалишина Г. М., доктор с.-г. наук, науковий керівник

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: dmutrodmutyk@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ СЕЛЕКЦІЇ ТА ВИРОЩУВАННЯ В УКРАЇНІ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ОЗИМОЇ (*TRITICUM DURUM* DESF.)

Україна стоїть на порозі перелому відношення до твердої пшениці. У нашій державі селекцію пшениці твердої озимої успішно здійснюють у Селекційно-генетичному інституті – Національному центрі насінництва та сортовивчення, Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва та в Миронівському інституті пшениці ім. В. М. Ремесла. Потенціал продуктивності сучасних сортів перевищує рубіж 9–10 т/га. Враховуючи значні здобутки українських селекціонерів у виведенні нових сортів, практично на всій території України, можна з успіхом вирощувати тверду озиму пшеницю. За даними Державного реєстру сортів рослин України станом на 01 березня 2019 р. зареєстровані такі сорти пшениці твердої озимої: 'Лагуна', 'Континент', 'Дніпряна', 'Бурштин', 'Перлина одеська', 'Золоте руно', 'Гардемарин', 'Кассіопея', 'Лінкор', 'Крейсер', 'Лайнер', 'Босфор', 'Гавань', 'Акведук', 'Прозорий', 'Шуліндінка', 'Андромеда', 'Шляхетний', 'Дуняша', 'Ареал одеський', 'ЛУПЦУР', 'Приазовська', 'Блискучий', 'Яскравий', 'Престижний'.

Зерно твердої пшениці та продукти його переробки є джерелом білку 40–70%, життєво важливих амінокислот, вуглеводів, мінеральних елементів і вітамінів надзвичайно корисних для людини. Сорти твердої пшениці дають можливість отримати більший вихід борошна, особли-

во вищого ґатунку. Зерно пшениці твердої озимої є незамінним у виробництві високоякісних макаронних виробів. Використовують досить широко в хлібопекарській, круп'яній, кондитерській галузях харчової промисловості.

Українські селекціонери наполегливо працюють з вдосконаленням сортів пшениці твердої озимої зі збільшення врожаю та якісних показників зерна для вирощування її на хороших родючих ґрунтах у Степовій та Лісостеповій зонах України для кращої зимівлі.

У Миронівському інституті пшениці створено сорт пшениці озимої твердої МПП Лакомка, який у 2017 р. передано на ДСВ. Невелика кількість сортів, що зареєстровані впродовж останніх 5-ти років свідчить про необхідність подальшої селекційної роботи з пшеницею твердою озимою.

Враховуючи світові тенденції розвитку зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Італією і бажання останньої інвестувати кошти у вирощування твердої пшениці в Україні, перспективним напрямом вважаємо налагодження співпраці між країнами у даній галузі. Збільшення площ вирощування твердої озимої пшениці якісними сортами в Україні дало б змогу замінити експортовану нішу продовольчої твердої пшениці на внутрішньому ринку та отримувати стабільні, високі доходи від продажу.